

956.101
SUR
1932
k.1

Ս Ո Ւ Ր Ի Ա Ի Թ Թ Ի Հ Ա Տ Ը Ն Տ Ա
(Գ Ա Տ Ի Մ Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա.) Վ Ա Գ Ը Ի Ն Ճ Ի Լ Ի
Ք Ի Լ Ի Ս Ա Լ Ա Ր Ա Մ Ա Խ Ս Ո Ւ Ս
Ն Ի Զ Ա Մ Ն Ա Մ Է

1912 ՎԷ 1929 սէնտէրինքինէ իլափէսի
Թափսիյէ էտիլէն իպարէլէր ուֆազ
Ենգըլար իլէ (ս. ք. գ.) Ենգըլմըշ տըր

Հ Ա Լ Է Պ

1932



Տ Գ . « Ա Ր Ա Ր Ա » Խ Ա Ն Տ Է Ք

ՍԻՒՐԻԱ (ԳԱՏԻՄ ԿԻԼԻԿԻԱ)
 ԻԹԹԻՀԱՏԸՆՏԱ ՎԱԳԸ
 ԻՆՃԻԼԻ ՔԻԼԻՍԱԼԱՐԱ ՄԱԽՍՈՒՍ
 Ն Ի Չ Ա Մ Ն Ա Մ Է



Մ ՈՒԳ Ա Տ Տ Է Մ Է

1. ԻՍՄ. — Իշպու իթթիհատըն ֆիլիսալարը Ինճիլի (Աւեսարանակաւն) ֆիլիսալար թէսմիյէ օլունուր:

2. Իշպու ֆիլիսալար քէնտիլէրինէ պաշ վէ բէիս ակ-
 յու Յիսուս ֆրիստուր վէ իման վէ ամէլ գախտէսի իչիւն
 տախի ֆ. մուգատտէսի գապուլ էտէրլէր:

3. ՄԱԳՍԷՏ. — ֆիլիսանըն մագուէտ ի՝ անը թէշքիլ
 էտէն ազանըն բուհանի հայաթտա թէրագըսընա խըզ-
 մէթ էյլէմէք վէ ֆրիստուսուն Ինճիլինի պիւթիւն տիւն-
 հայա թէպշիր էթմէք տիր:

4. ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ՍԷԼԱՆՆԻՅԵԹԻ. — ֆիլիսանըն սէլա-
 ճիյէթի պէր վէճճի աթի տիր. —

Քէնտի թալիմաթ վէ բուսուժաթընը թային էթմէք:
 Մէմուր, մուրախխաս վէ գոմիթէլէրինի ինթիխապ
 վէ ազլ էթմէք:

ֆիլիսայա Էէնի ազա գապուլ էթմէք, թէրպիյէյէ
 գոմադ, Էախոտ գաթ էյլէմէք:

— ֆիլիսանըն ճիւմլէ մէմուրլարը քէնտի նուֆուլա-
 բընը քեամիլէն ֆիլիսատան գապուլ էտէրլէր, վէ
 պինաէն ալէյն պալատէ մէղքիւր խուսուսաթըն իճ-
 բասընտա ֆիլիսայա մէտուլ տըրլար:

5. Հէր ֆիլիսա քէնտի ուժուրը տախիլիյէսիի ի-
 տարէսինտէ միւսթազիլ տիր.ամա ուժուժ ֆիլիսալարա
 թէալլի գ էտէն մէսէլէլէրտէ իթթիհատըն տիկէր ֆիլի-

ստորաբը իլէ պիւ իթթիֆազ իշլէյէճէք տիր :

6. ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ԻՏԱՐԼՍԻ — Քիլիսանըն ումուրը էրքէք ազալարըն բէյի իլէ թէսվիյէ օլունաճազ տըր : Ֆազաթ գատըն ազալարըն քիլիսայա գապուլը, վէ թէրպիյէյէ գօնմասը, վէ քիլիսատան գաթ օլունմասը, վէ գատըն շէմմասլար ինթիլասպը կիպի սըրալարտա գատըն ազալար տախի պիրլիքատ բէյ վէբէպիլիբլէր :

7. ՔԻԼԻՍԱ Թէճ-ՔԻԼԻ — Պիր թազըմ մլւմինլէր քիլիսա հիյէթինի ալմոզ իսթէտիքլէրինատէ, պու արզուլարընը թահրիբէն իթթիհասա արզ էտէճէքլէր. իթթիհատ մունասիպ կէօրաիւյիւ թազտիրտէ պու մագստէտէ խուսուսի պիր գօմիսիօն թային էտէճէք, մէզքիւր գօմիսիօն անլէրի կէրէք թալիմաթ, կէրէք ումուրր բուհանիյէ վէ ճիսմանիլէրի իտարէյէ իզթիտար ճիհէթիյլէ միւսաիտ հալտէ պուլտուզընտա անլէրի պիր քիլիսա հէյէթինտէ թէշքիլ էյլէյէճէք տիր. վէ գօմիսիօն անլէրի աջը պիր քիլիսա օլմազա միւնասիպ կէօրմէտիյի թազտիրտէ, միւմֆին իտէ նազըն պիր քիլիսայա շիւպէ հալլինտէ բապթ օլունմազլըզը անլէրէ թալսիյէ էտէճէք տիր : Մէզքիւր գօմիսիօն կէօրաիւյիւ իշին բափօրընր, պատէհու իճթիմա էյլէյէն իլք իթթիհատ մէճլիսինէ թազտիմ էտէճէք տիր : Իշպու բափօր պէս մալիւմաթ իշիւն տիր, քիլիսա թէշքիլի գէմանտան իթիպարէն Քիլիսա տըր : Պու սուրէթլէ թէշէքքիւլ էթմէմիշ պիր քիլիսա իթթիհատըն ազասը տէյու թանըլմայաճազ տըր :

8. Պիր քիլիսա թէշքիլինտէ խըզմէթին սըրասը պէր վէճէ ի աթի պէյան օլունուր :

- (ա) Գօմսիօնուն բափօր վէրմէսի վէ ազա օլմազա միւնասիպ սաշարզը գէվաթըն էսամիսինին գրաաթը :
- (բ) Իպատէթ :
- (գ) Վազ :
- (դ) Իման իգրարընըն ալանէն զըրաաթը վէ ազա թարաֆընտան գապուլը :

(կ) Թախսիս տուտար:

(դ) Քիլիսանըն իթթիհատ ալադասընա դա գուլ օլուն-
մասը:

(է) Վաֆթիդ վէ Հադրդրդրիւն:

(ը) Սօն իպատէթ:

ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ՄԷՄՈՒՐԻՅՆ Ի ՐՈՒՀԱՆԻՅԷՍԻ

9. Պիր քիլիսանըն մէմուրիյն ի բունանիյէսի չօպան
եա Քէլամա խըտմէթ էտէն մէշրու վաիդ վէ շէմմասլար
օլուպ, պունլար աթի իւդ զիքր գօմիթ էլէր վասըթա-
սըյլա իշլէյէճէք աիրլէր, օլ գօմիթ էլէր շունլար արը-
լար.— Քիլիսա Մէճլիսի, Իտարէ Մէճլիսի, Մէքթէպ
մէճլիսի:

ՄԷՄՈՒՐԻՅՆԻՆ ՎԷՋԱԻՖԻ

10. ՉՕՊԱՆ.— Չօպանըն վազիֆէսի՝ Քէլամըն խըդ-
մէթինէ տէվամ, վէ ճէմլիյէթին աւլալը բունանիյէսինէ
նէզարէթ վէ խըզմէթ էյլէմէք աիր, Եանի, Քէլամ Ուլ-
լանը մուալլէն վէ զայրի մուալլէն վազըթլարտա վազ
էյլէմէք, Վաֆթիդ վէ Աշա ի Րապպանի ալիւնլէրլինի,
նիքեան վէ ճէնաղէ Խըզմէթլէրլինի իճրա էթմէք, քիլի-
սանըն, վէ քիլիսա մէճլիսին վէ ճէմասթըն թէճէմ.
միլէրինէ բիյասէթ էթմէք, վէ ճէմասթըն խանէլէրլինի
սուրէթ ի մունթաղամէտէ զիյարէթ էթմէք, վէ հէր
պիր ֆէրաին չախտէն խէլասընա սայ էյլէմէք աիր:

ՇԵՐԻ.— Մէշրու վաիդլէրին աախի վազիֆէսի Վաֆ-
թիդ Աշա ի Րապպանի վէ Նիքեան իճրասընաան մա-
սա չօպանըն, ի իլէ այնի աիր:

11. ՇԷՄՄԱՍ.— Շէմմասլարըն վազիֆէսի ճէհա-
աթըն ֆուգարա վէ միւնթաճիյնի լչիւն վէլ տիյի
Իանէյի դապզ վէ միւնասիպ սուլ էթտէ թէվզի էթմէք,
վէ Աշա ի Րապպանի սօֆրասընտա խըտմէթ էյլէմէք,
աշա ի Րապպանի սղալարըն սօֆրայա կլիւպ ալմալա-

ըը թարգմտա տախի օլսպիլիլը, վէ վագըթլարընըն միւսա-
ատէսինէ կէօրէ խանէլէրի զլյարէթ էթմէք տիր, Գա-
աընլարտան տախի շէմմաա թայնն օլունապիլիլը, Շէմ-
մասլար քէնտի խրտմէթլէրինն իֆասընտա քիլիսա
մէճլիսի իլէ միւշալէրէ էտէրէք իշլէյէճէք տիրէր.

ՔԻԼԻՍՍՈՆԸՆ ԳՕՄԻԹԷԼԷՐԻ

12. ՔԻԼԻՍՍ. ՄԷՃԼԻՍԻ. — Քիլիսա մէճլիսին ին վէ-
զաիֆի քիլիսայա ազա գապուլ էթմէք վէ հիյնի հա-
ճէթտէ պիլը ազայը թէրպիյէյէ գօյմապ եա իխրաճ էթ-
մէք միսիւլու մէսէլէրտէ չօպան իլէ պիլըքտէ միւշա-
վէրէ վէ բէյ էյլէմէք, ճէմաաթըն անվալը բունանիլէ-
տէ թէգաատիւմիւնէ մի թէալլըգ խուսուսաթա սայ ու
զայրէթ էթմէք, չօպանըն զայպուպէթինտէ քիլիսանըն
ումուրունը տէրէօհտէ էթմէք տիր:

Շէրհ. — Շէմմասլար քիլիսա մէճլիսինն թապիլի
ազալարը օլաճապլար արը. վէ սէնէտէ պիլը տէֆա քէն-
տի բափօրլարընը քիլիսա մէճլիսինն քի իլէ պէրապէր
քիլիսայա թագաթմ էտէճէք տիրէր:

13. ԻՏԱՐԷՆ ՄԷՃԼԻՍԻ. — Իտարէ մէճլիսինն վագի-
ֆէօի Հիւքիւմէթի հագըրէ իլէ միլլէթ մէյանէսինտէ
անկպաշըմասը էլզէմ օլան խուսուսաթաա խըզմէթ
էյլէմէք, ճէմաաթ արասընտա գունուր էտիպ' հալլ ու
ֆասլը իշիւն քէնտիլէրէ միւրաճաաթ օլունան տալա-
լարը թէալլիյէ էթմէք վէ միւնաքէհաթ ումուրունա
նէգարէթ, վէ քիլիսէնին վարիտաթ վէ մէսարիֆաթընա
նէգարէթ էյլէմէք տիր:

Իտարէ մէճլիսի իլք թէճէմմի ինտէ կիզլի գուրա իլէ
պիլը սանտըգքեար ինթիխապ էտէճէք տիր:
Սանտըգքեար մէճլիս ազասը օլմայանլարտան տախի
ինթիխապ օլունապիլիլը:

Սանտըգքեարըն վագիֆէօի ճէմաաթըն վարիտա-
թընը գապզ վէ մէճլիսին գարարըյա սարֆ էթմէք,

վէ սէնէ նիհայէթինտէ վարտաթ վէ մասարիֆաթըն միւքէմմէլ պիր բափօրընը մէճլիսէ թագաթմ էյլէմէք տիր:

Պիր շէհիրաէ պիրսէն զիյասաէ քիլիսէ օլաըլընտա ճիւ մլէսինէ միւշթէրէք օլմագ իւզրէ, քիլիսէլէրին հիւքիւմէթէ աիա վէ աիկէր յարանուանութիւնլէր իլէ ալազալարր մէսէլէլէրին բույէթի իշիւն պիր խառն ժողով ինթիխապը թավսիյէ օլունուք քի իշի խարիճի մէսէլէլէր տիրլէր: Քաղաքսկան ժողով թէսմիյէ օլունապիլիր:

14. Մէքթէյ Մէճլիսի, — Մէքթէյ պէնսինէ վազիֆէսի մէքթէյ պիւտճէսինի թէրթիպ վէ մէքթէյլէրէ խօճա ինթիխապ, վէ փրօկրամ թէրթիպ էթմէք, վէ մէքթէյլէրին խաարէի տախիլիյէ վէ մէսարիֆի գապիլինտէն խուսուսաթա նէզալ էթ էյլէմէք տիր:

ՄէՄՈՒՐԻՅՆԻՆ ՈՒՍՈՒԼԸ ԻՆԹԻՒՍՊԸ

15. 20 ՊԱՆ ԻՆԹԻՒՍՊԸ. — Պիր քիլիսա քէնաինէ պիր չօպան ինթիխապ էթմէք արզու էթաիյինտէ, ագալի ֆիլիսա Մէճլիսինին սայըսընա միւսազի՝ քէնտի տէրուհինտէն պիր գօմիթէ ինթիխապ էյլէր, վէ պուգօմիթէ՝ ֆիլիսա մէճլիսիյլէ պիրլիքտէ չօպան օլմազա միւնասիպ նամզէլէրին իսմ ու շէօհրէթինի վէ ինթիխապըն վազթ ու մահալընը ինթիխապտան 2-4 հաֆթա էվվէլ միւնասիպ պիր սուրէթտէ ումուճ մէմիյէթէ իլան էտէր, վէ վազթը մուալլէնտէ՝ իսմլէրի միլլէթ տէֆթէրինտէ մուգալլէտ օլան էֆրատը ճէմիյէթին բուհանի վէրկի վէրէն էրքէքլէրինտէն, սիննի 17 տէն եօզարր օլանլարըն ագալի սիւլսանը հազըր օլարըր հալտէ ինթիխապ կիզլի գուրա իլէ իճրա, վէ պունլարըն սիւլսանընըն բէյի իլէ թասարգ օլունուք:

Պիր չօպան եա մէրու վաիզ հեր հանկը պիր ֆիլիստէն անհազ պիր սէնէ իշիւն սալէք օլունանագ օլուր իսէ ֆիլիստ վէ Խարէ մէնլիսինին նիզամի քէնէմմիսինսէ էֆտրիյէթի առա իլէ գանսիսէ օլմագ իւզրէ բէյ վէրիլիսիստէ սօնկրա՝ ինթիխապտան պիր հաճրա էվվէլ նէմաաթա իլան օլունուր, վէ էրքէսի հաճրա կիրակիյէ նէ-

մասրն 17 եաւլնսան եօզար օյան երէկլերին խաճի րէյլերինն
նիզամի էֆերիլէրի իլէ ինքիխապ էսիլի:

Ինապը հալ աննագ ալքը ման իչիւն մէնպէրէ պիրինին սա-
վէրի մէնպուրի իսէ ֆիլիսէ վէ Իսարէ մէնիսլերինն էֆերիլէրի
արասը իլէ օլապիլի, նէմիլէթէ էնիւրիլմէֆսիզ, ժագաթ պու ուսուլ-
սա սավէր այնի չօպան եա վաիզ իչիւն իֆիննի ֆերէ քէֆերիւր
էսիլմէլէնէֆ սիւ:

16. ՇէՄՄԱՍ ԻՆԹԻԽԱՊԸ. — Շէժմասլարըն ինթիխա-
պընըն ինքապընտան պիր հաֆթա էվլէլ իլան էաիլէրէք
քիլիսանըն էքսէրիլէթի հազըր օլաուզու հալտէ կիզլի
րէյ իթասը իլէ վազը օլաճագ ալքը: Շէժմասլարըն
գայա ը հայաթ իլէ ինթիխապ օլունարագ իւզէրլէրինէ
էլ գօնմասը արզուլու իսէ աէ, մուայլէն պիր վազթ
իլլէն տաիլի օլապիլիք. մէսէլա 3 սէնէ իչիւն:

17. ՔԻԼԻՍԱ ՄԷՃԼԻՍԻ ԻՆԹԻԽԱՊԸ. — Քիլիսա մէճ-
լիսինն ինթիխապը ինքապընտան պիր հաֆթա էվլէլ
իլան օլունարագ, քիլիսանըն էքսէրիլէթի հազըր օլ-
աուզու հալտէ կիզլի րէյ իլէ վազը օլաճագ ալքը:
Ազաի մէճլիսին միւտաթի մէմուրլէթի իքի սէնէ
օլուպ՝ հէր սէնէ նըսֆը թէպաիլ օլունաճագ ալքը, վէ
միւտաթի մէմուրլէթի խիթամ պուլան օլ սէնէ
ինթիխապա գօնուլմայաճագ ալքը: Էրէֆ ֆիլիսէ ազալար-
նըն աէսի 20 սէն գիլաէ օլանլար իչիւն գանուն իսէ սէ 20 սէն
նօզան օլանլարսա քէֆուր ինքիխապ օլապիլիք: Շէժմասլար քի-
լիսա մէճլիսինն թապիի ազալարը ալքուր:

ՔԵԱԹԻՊ. — Քիլիսա մէճլիսի իլք թէճէմմիւլէնաէ կիզլի
գուրա իլէ ինթիխապ էաէր: Իճագ ը հալտէ քեա-
թիպ՝ մէճլիս ազասը օլմայանլարտան տաիլի ինթիխապ
օլունապիլիք. պու հալտէ մէրգում ֆալսրի ազա օլուր:
Քեաթիպին վազիֆէսի քիլիսանըն վէ քիլիսա մէճլի-
սինն թէճէմմիւլէրլինն մուամէլաթընը գայա էթմէք,
քիլիսայա խախալ վէ սնաէն իլսրաճ օլունան ազանըն
վէ վաֆթիլ օլունան չօճուզլարըն վէ ճէմասթտան

թէ վէլլուտ վէ վէֆաթ էտէնլէրին խորհլէրինի թարխլուէ-
 րիյէ իշար վէ դապթ էթմէք տիր։ Իշարու գաջարար
 հանի քիլիսէնին վէ քիլիսէ մէճլիսինին գաջարարընը
 հափմաք քեաթիպին իշի իսէ տէ այնի տէրէնէտէ չօպան եախօս
 վախզին սախի իւի սիր, վէ քեմալ գայս կէտիլլիսիլինէ
 չօպան հախօտ վախզ տախի մէսուլ թութուլաճապ
 արր։

18. ԻՏԱՐԷ ՄԷՃԼԻՍԻ ԻՆԹԻԽԱՊԸ. — Իտարէ
 Մէճլիսի ճէմաթըն 17 սիննինտէն հօգարը օլան դիւ-
 քիւր էֆրատընըն կիզլի դուրասըլլա ինթիսապ օլունա-
 ճապ արր։ Իւպու մէնլիսին ցրաք հէր հալտէ քիլիսէ ազար
 օլանլարսան ինթիսապ էսիլէնէ սիր։ Ազաի մէճլիսին միւտ-
 տէթ ի մէմուրլէթի իքի սէնէ օլուպ, հէր սէնէ նրաֆը
 թէպտիլ օլունաճապ արր։ վէ միւտտէթի մէմուրիյէ-
 թի խիթամ պուլան ազարար օլ սէնէ ինթիսապ
 դօնուլմամասը արզուլու արր։

13Իւնճիւ պէնտտէ զիքը էտիլէն Խառն Քաղաքա-
 կան ժողովըն ինթիսապը շու իքի հօլարտան հէր
 հանկը պիրի իլէ իճրա էտիլէպլիլիր, հանի, հա հէր ճէ-
 մաաթ քէնտի հիստէսինէ տիւ շէն մրգտարտա ազա ին-
 թիսապ էտէր, վէ հախօտ օլ միւշթէրէք մէճլիսի ինթի-
 սապ էթմէք իւզրէ քէնտի թարաֆընտան միւնթէիպ-
 լէր վէրիր։

19. ՄԷՔԹԷՊ ՄԷՃԼԻՍԻՆԻՆ ԻՆԹԻԽԱՊԸ. — Պու ին-
 թիսապ շու իքի ուսուլարտան հէր հանկը պիրիյէ իճ-
 րա էտիլէպիլիր։ (1) Ճէմաթոն 17 սիննինտէն հօգարը
 օան դիւքիւր էֆրատը թարաֆընտան խաֆի րէյ իլէ։
 (2) Քիլիսէ վէ իտարէ մէճլիսլէրինին կիզլի րէյլէրի իլէ։
 Մէքթէպ մէճլիսինին ազարարընտան նըաֆը քիլիսէ
 ազարարընտան ինթիսապ օլունաճապ արր։

Ազաի մէճլիսին միւտտէթի իքի սէնէ օլուպ հէր
 սէնէ նըաֆը թէպտիլ օլունաճապ արր վէ միւտտէթի

մէմուրիէթի խիթամ պուլան աղալար օլ սէնէ ինթիխա-
պա գօնուլմայաճաղ տըր:

Մէքթէպ մէճլիսի իւք թէճէմմուիւնտէ կիզլի գուրա
իլէ պիր սանտըգըհար ինթիխապ էտէճէք տիր: Սան-
տըգըհար մէճլիս աղալար օլմայանլարտան տախի ինթի-
խապ օլունապիլիր:

Պու հալտէ մէրգուժ ֆախրի աղա օլուր:

Սանտըգըհարըն վաղիֆէսի ճէմաաթըն վարիտաթըն
գասպ վէ մէճլիսին դարարըյլէ սարֆ էթմէք, վէ սէնէ
նիհայէթինտէ վարիտաթ վէ մէսարիֆաթըն միւքէմմէլ
պիր բափօրունու մէճլիսէ թագաթմ էյլէմէք տիր:

ՈՒՍՈՒՂ Ը ՆԱՍՊ ՈՒ ԹԱՅԻՆ

20. 20ՊԱՆ, ԹԱՍՍԻՍ ՎԷ ԹԱՅԻՆԻ. — Պիր քիլի-

սատան քէնտիլէրինէ չօպան օլմաղա տալէթ օլունան
զսթ հալա թախսիս օլունմուշ (Ձեռնադրեալ) պիր քիմտէ
տէյիլ իտէ, քիլիսա քէնտի արգուսունու բէտմի պիր
թահրիրաթ իլէ իթթիհատա արզ էտէճէք տիր: Մէգըբիւր
հէյէթ իչպու արգուչա մուվաֆադաթ էթտիյի թագալիր-
տէ, իճապը իճրասընա պագմագ իչիւն պիր գօմիսիօն
ինթիխապ էտէճէք տիր: Մէգըբիւր գօմիսիօնտա ագալլի
իւշ թանէ էլ գօնուլմուշ (Ձեռնադրեալ) բուհանի մէմու-
րըն պուլունմասը շարթ տըր: Իչպու գօմիսիօն՝ նամգէ-
տին թէպչիրը պէշարէթէ էնլիյէթինի թէֆթիշ էտէճէք,
վէ մէրգուժ թարաֆընտան քէնտինին տիյանէթի շախ-
սիյէսի, մէմուրիյէթ ի բուհանիյէյէ կիրմէքտէ սախ-
գասը, վէ թալիմաթը տինիյէսի հագղընտա միւքէմմէլ
պիր մէգալէ ճէմաաթ հուզուրընտա տինլտիքտէն սօնրա
հիյն ի հաճէթտէ միւնասիպ սայտըլը մատտէլբրտէն
տօլայը իսթիճլապ էտէճէք տիր, վէ պէօյլէճէ անըն
լիյադաթընա տախի գանաաթ հասըլ օլտուղու թագ-
տիրտէ, գօմիսիօն թախսիս իըտմէթինի աթի իւզ գիւրր
սուրէթլէ իճրա էտէճէք եանի,

(ա). Տոււա, թէրէննիւմ, Ք. Մուգատաէս գրասթը.

(բ). Վաղ.

(գ). Թախսիս տոււար.

(դ). Իշթիրազ իչիւն չօպանա էլ վէրմէք.

(ե). Չօպանա նասիհաթ.

(զ). Քիլիսայա նասիհաթ.

(է). Իլահի վէ եէնի չօպան թարաֆընտան պէրէքէթ տոււար: Թախսիս տոււար էննասընտա դօմիսիօն ազաընտան Ձեռնապրեալ օլանլար սաղ էլլէրինի թախսիս օլունան զաթըն պաշընա գօրլար:

21. Տալէթ օլունան զաթ սապլըզ էլ գօնուլմուշ պիրի օլտուղունտա, քիլիսա անը տալէթ վէ մէրգուժ տախի անա իճապէթ էթտիյի թազաիրտէ օլ քիլիսանըն չօպանը օլապիլիր իսէ տէ, անըն բէսմէն թայինի (Installation) արղուլանաճազ պիր հալ տըր: Բէսմի թայինի՝ գօժուլ քիլիսալարտան տալէթ օլունապիլիր: Պու իրամէթ աջէն չօպան թախսիսի կիպի օլուպ, անճազ պունտա էլ գօմազլըզ իճապ էթմէղ:

22. ՇէՄՄԱՍ ԹԱԽՍԻՍԻ. — Քիլիսա թարաֆընտան շէմասլըզ մէմուրիյէթինէ թէնսիպ էտիլիպ ինթիխապ օլունան զաթ հէր հանկը պիր Ինճիլի էլ գօնուլմուշ մէմուր (Աւեսարանսիսն պաշսօնեայ) վասրթասը իլէ օլ մէմուրիյէթէ թախսիս էտիլէպիլիր:

23. ՄԻԻՊԷՇՇԻՐ ԹԱԽՍԻՍԻ. — Միւպէշշիր ումուժի պէշարէթ խըսմէթինէ բէսմէն թային օլունմուշ օլուպ՝ անճազ մահալլի պիր քիլիսայա մէրպութ օլմայան բուհանի մէմուր տըր (պաշսօնեայ): Միւպէշշիր օլանճազ քիմսէ իթթիհատտան թային օլունմուշ պիր դօմիսիօն թարաֆընտան պիլ իմթիհան էլ գօնուլմազ բէսմինին իճրասը իլէ խըսմէթէ թախսիս օլունուր: Միւպէշշիր թայինի եաշըզ իթթիհատտա մախսուս օլուպ քիլիսալարըն միւպէշշիր թայինինէ սէլահիյէթի հօզ տըր:

24. ՄԷՇՐՈՒ ՎԱՌԶԼԷՐ.— Մէշրու վտիղլեր՝ վաղ էյլէմէք իւզրէ իթթիհամ թարաֆընտան պատէլ իմթիհան հեւլէրինէ իճաղէթնամէ վէրիլէն էլ զօնուլմամը քիմսէլէր տիր: Վէրիլէն իճաղէթնամէ պիր սէնէ իւչիւն օլուպ իքինճի սէնէ թասարգը լաղըմ տըր: Վէ իքինճի թասարգտան սօնրա խուսուսի պիր մանի զուհուր էթմէյիպ իչտէ ալվամ էյլէտիքլէրի հալտէ, իմթիչաղ ալվամի սայըլսճաղ տըր:

Բէսմէն բուհանի մէմուր օլմայան (Այխարհական) քիմսէլէր տախի հիչն ի հաճէթտէ վաղ էտէպիլիր իտէ ալ, գաթ օլունուչ հախուս թէրպիլէ թահթընտա օլանլար, վէ աղա օլմայան քիմսէլէր, վաղ վէրմէյէճէքլէր, քէզալիք ալրա խօճասը օլմայաճաղլար վէ Գիլիսա մէճիլիսիտէ խըամէթ էթմէյէճէքլէր:

ԻՍԹԻՖԱ, ԻՆՖԻՍԱ, ՎԷ ԱԶԼ

25. 20 ՊԱՆԸՆ ԻՍԹԻՖԱՍԸ.— Պիր չօպան իսթիֆա էթմէք իսթէտիլինտէ Գիլիսա մէճիլիսիտէ իխպար էթտիքտէն սօնրա, իսթիֆասընը տօղբուտան ճէմաաթա թաղտիմ էտէճէք տիր վէ ճէմաաթ պու իսթիֆայը գապուլ էթմէք իսթէմէտիլի թաղտիրտէ վէ անը կէրի ալրորմաղա մուլաֆիֆաղ օլմատըղընտա, մէսէլէ իթթիհասա, հա տա գօճու քիլիսալարտան միւրէթթէպ պիր գօմիսիօնա իհալէ էտիլէպիլիր, քի պու գօմիսիօնտա ազալի ալօրթ քիլիսանըն վէքիլէրի պուլունաճաղ տըր, վէ պունտա տախի մուլաֆիֆաղէթ հասըլ օլմատըղընտա ալազանըն գաթ էտիլմիչ իտիլինի օլ գօմիսիօն իլան էտէճէք տիր: Պիր քիլիսայա բէսմէն թային օլունուչ (installed) պիր չօպանըն քէնտի քիլիսասընտան ալրըլմասը, բէսմէն տավէթ օլունուչ պիր հէյէթ վասըլթասըլէ օլմատըղճա, մէշրու սայըլմաղ, վէ պէօյլէ մէշրու սուրէթլէ օլմատըղճա վէ հա իքի թարաֆըն բիլասը օլմատըղճա, չօպան քէնիտ մինպէրինի պըրա-

զըպ ատէր պիր մահալատէ իշլէյէ մէյէ ճէ,ք տիր:

26. 20 ՊԱՆՆՆ ԻՆՖԻՍԱԼԸ.— Պիր քիլիսատա չօպանըն քէնտի մէմուրիյէթի տէվամ էտիպ էթմէմէսի խուսուսուէտա իխթիլաֆ վազը օլուպ՝ քիլիսանըն բահաթ վէ խայրընը իխլալ էտէճէ,ք տէրէճէտէ գիյլ ուզալը մուճիպ օլտուղունտա չօպանը իսթէմէյէն թարաֆ ազալլիյէթ պիլէ օլտա, միւմքին իսէ թարաֆէյնտէն, միւմքին տէյիլ իսէ հալընըզ ազալլիյէթ թարաֆընտան պիր գօմիսիօնա միւրաճաթ էտիլէճէ,ք տիր:

Իշպուզ գօմիսիօն՝ հա իթթիհատ թարաֆընտան թային օլունապիլիր, հա գօմչու քիլիսալարըն ազալլի 4 թանէսինին վէ քիլլէրինտէն իպարէթ օլապիլիր:

Պէօյէ սըրալարտա տալէթ օլունան գօմիսիօն պիր թարաֆտան (էքս փարթի) օլտուղունտան, անըն իլք իշի՝ միւմքին իսէ, քէնտինին թարաֆէյնտէն գապուլ օլունմասընա չալըջմազ օլաճազ տըր:

27. 20 ՊԱՆՆՆ ԱԶԼԸ.— Պիր չօպան՝ թալիմաթ վէ իթիգատաթ ը արնիյէ ճիհէթիյլէ գէլալէթէ տիւշալիյիւ վէ հախօտ ախլազի պիր գապահաթտա պուլունտուղու իթթիհամ օլունուպ՝ պու հիւզտէն պուլունտուղու քիլիսանըն բահաթ վէ ասաիշինի իխլալ էթտիյինտէ, օլքիլիտա 26ընճը պէնտոէ թարիֆ օլունտուղու վէճիլէ հա իթթիհատա միւրաճաթ էտէճէ,ք, հա տա գօմչու քիլիսալարտան պիր գօմիսիօն տալէթ էտէճէ,ք տիր. վէ շայէա չօպանըն ազ օլունան խուսուսաթտա միւթթէշիմ օլտուղու թէպէյիլին էտէր իսէ, օլ չօպան մէմուրիյէթի բուհանիյէտէն ազլ օլունաճազ տըր: Պիր չօպանըն ազլը՝ մէշրու պիր չօպանըն միւմթազ պուլունտուղու քհաֆֆէ ի իմթիյազաթտան մահրում էտիլմէսի տէմէ,ք տիր:

Պու միսիլու մազուլ պիր չօպանըն թէքրար պիր մէշրու մէմուր բուհանի (Պաշսօնայ) օլապիլմէսի իթթիհատտան թահօիլ էտէճէյի իճազէթնամէյէ միւթթէ-

վազարժի արք: Պիր միւսկէշչիրին ազլը մէսէլէսի անըն
թայինի կիպի իթթիհատա բաճի տիր:

28 ՇէՄՄԱՍ ՎԷ ՀԷՐ ՀԱՆԿԸ ՄԷՃԼԻՍ ԱԶԱՍԸՆԸՆ
ԱԶԼԸ. — Պիր շէմմաս վէ եա մէճլիս ազասընտան պի-
րի քէնտի վազիֆէսինի իճրա էթմէտիյի, վէ եա մէմու-
րիյէթինէ եազըշմայան պիր հարաէ պուլունտուզու վէ
էտիլէն նասիհաթլար տախի սէմէրէսիզ գալտըզը թազ-
տիրտէ, անը թային էտէն հէյէթ անը մէմուրիյէթին-
տէն ազլ վէ եէրինէ տիկէր պիրինի նասպ էտէր:

ՔԻԼԻՍԱ ԱԶԱԼԸՂԸՆԱ ՏՍԻՐ ՄԱԼԻԻՄԱԹ

29. ՔԻԼԻՍԱՅԱ ԱԶԱ ԳԱՊՈՒԼԸ. — Թէվպէ ի հազիզի-
յէյէ մալիք, վէ Բապպ Յիտուս Քրիստոս միւմին օլուպ,
իման վէ իթիգատընը սուրէթ ի ալէնիյէտէ թազրիր
էտէն հէր հանկը պիր ֆէրա քիլիսա ազասը օլապիլիր:

30. ՔԻԼԻՍԱ ԱԶԱԼԸՂԸՆԱ ԳԱՊՈՒԼ ՕԼՈՒՆՄԱԳ-
ԼԸՂԸՆ ՇԷՐԱԻԹԻ ՎԷ ԹԱՐԶԸ. — Չօպան եա վաիզ
քիլիսա մէճլիսինտէն պիր եա զիյատէ ազա իլէ պէրա-
պէր քիլիսայա տախիլ օլմազ իսթէյէն քիմսէլէր իլէ
գօնուչուր (իճապը հարտէ չօպան եա վաիզ հալընըզ տա-
խի գօնուչապիլիր, քէզալիք գատըն գանտիտալար իլէ
գօնուչուր իքէն, գատըն շէմմասլարըն հազըր օլմասը
միւնասիպ տիր), վէ թալիպլէրին քէնտի իման վէ իթի-
գատլարը խուսուսընտա էյլէտիքլէրի թազրիրին սըտզ
ու սըհէթինէ տախի քիլիսա մէճլիսինտէ գանասթ հա-
սըլ օլտուգտա, օլ գանտիտալարըն իսմլէրի ճէմասթըն
հուզուրունտա իլան օլունուր, վէ անլէրին հէր հանկը
պիրի ալէյհինտէ քիլիսա մէճլիսինէ մուգնի պիր իթի-
րազ կէլմէտիյի հարտէ, էրթէսի Կիրակիտէ քիլիսանըն
նիզամի պիր թէճէմմիւլունտէ հէր պիրի իչիւն այրը
այրը քէյ վէրիլէրէք էքսէրիյէթի արա իլէ քիլիսայա
գապուլ օլունուրլար:

31. ՔԻԼԻՍԱ ԱԶԱՍԸՆԸՆ ՖԵՐԱԻԳԻ ՔԻԼԻՍԱՆԵՐՆ ԻՄԱՐԷԹԻՆԷ ՎԷ ԻՆՏԻԼԻՆ ԻՆԹԻԶԱՐԸՆՍ՝ ՍՈՅ ԷԹՄԷՔ, ՎԷ ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ՄԷՍԱՐԻՓԱԹԸՆՍ ԿԻՍՏԱՏԱՐ ՕԼՄԱԳ ՍԵՐԻ՝

32. — ՔԻԼԻՍԱ ԱԶԱՍԸՆԸՆ ԻՄԹԻՅԱԶԸԸ, — ՔԻԼԻՍԱ ՍՈՅԱՐԸՆԸՆ ԻԹԹԻՅԱԳԼԱՐԸ ԱՆՊԻ ՐԱԿԱԿԱՆԻՅԷ ՄԻԼԻՆԱԳ ՕԼՄԱԳ, ԷՎԼԱՐԵՆԸ ՎԱՖԹԻԳ ԷԹՍԻՐՄԷՔ, ՎԷ ՔԻԼԻՍԱ ԹԷՏԷՄԻԼԼԵՐԻՆՍԷ ՄԻԼՊԱՔԷՐԷՅԷ ՏԱԽԻԼ ՕԼՈՒԿ ԻԳԹԻԳԱԻ ԿԱԼՏԷ ՐԷՅ ՎԷՐՄԷՔ, ՎԷ ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ՄԷՃԼԻՍԼԵՐԻՆԷ ԻՆԹԻՍԱԿԱ ՍԱԿԷՆ ՕԼՄԱԳ ՍԵՐԻ՝

33. ՏԻԿԷՐ ՔԻԼԻՍԱՅԱ ԱԶԱՆԱԳԻԸ, — ՔԻԼԻՍԱ ԹԷՐԱԿԵՏԻՆՍԷ ՕԼՄԱՅԸԿ ԻՄՄԻՆԻ ԱԽԵՐ ԱԻՐ ԻՆՏԻԼԻ ՔԻԼԻՍԱՅԱ ՆԱԳԼ ԷԹՄԷՔ ԽԹԷՅԷՆ ԱԳԱՅԱ ՔԻԼԻՍԱՆԸՆ ՐԷՅԻ ԻԼԷ ԹԱՎՍԻՅԷՆԱՄԷ ՎԷՐԻԼԻՐ, ՎԷ ՕԼ ՔԻԼԻՍԱ ԹԱՐԱՓՐՆՏԱՆ ԳԱՍՈՒԼ ԷՏԻԼՄԻՅ ԽԹԻՅԻՆԷ ՏԱԽԻՐ ԻԼՄ ՈՒ ԽԱԱԿԵՐ ԱԽԳ ԷՏԻԼՍԻՅԻՆՍԷ ՄԷՐԳՈՒՄՈՒՆ ԱՅՐԸԼՍԵՐԸ ՔԻԼԻՍԱ ԻԼԷ ԱԼԱԿԱՍԸ ԽԻԹԱՄ ԱՍԸԼՄՈՒՆ ՍԱՅՐԸՐԻ՝

34. ՂՈՒՐՊԷԹՏԷ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ ՔԻԼԻՍԱ ԱԶԱԼԱՐԸ, — ՊԻՐ ՔԻԼԻՍԱ ԱԳԱՍԸ ԳՐՍՍԱ ԱԻՐ ՄԻԼՏՈՒԷԹ ԻՅԻՆ ԳՈՒՐԱԷԹԷ ԿԻՏԵՐ ԻՍԷ, ԵՏԱԻՆՍԷ ՆՈՒՄԱՆ ԵՍ ՏԱ ՔԻԼԻՍԱ ՄԷՃԼԻՍԻ ԹԱՐԱՓՐՆՏԱՆ ՔԻԼԻՍԱ ԱԳԱՍԸ ՕԼՏՈՒՂՈՒՆԱ ՏԱԽԻՐ ԱԻՐ ՆԷՆՍԵԹՆԱՄԷ ԱՍԸԼՈՒՆՄԱՍԸ ԼԱԳՐՄ ՍԵՐԻ՝ ՖԱԳԱԹ ՈՒՂՈՒՆ ԱԻՐ ՄԻԼՏՈՒԷԹ ՕՐԱՏՏԱ ԳԱԼԱՃԱԳ ՕԼՏՈՒՂՈՒ ԿԱԼՏԷ, ՕԼ ՄԱՆԱԼՏԷ ՕԼԱՆ ԱԻՐ ԻՆՏԻԼԻ ՔԻԼԻՍԱ ԻԼԷ ՍՈՒՐԷԹ Ի ՐԷՍՄԻՅԷՍԷ ՐԱԱԿԹ ՕԼՈՒՆՄԱՍԸ ՄԻԼՆԱՍԻԱԿ ՍԻՐԻ՝

ՇԵՐԻՆ. — ԹԷՐԱԿԵՏ ԿԼԹՐՆՏՍՈՒ ՕԼԱՐԱԳ ԳՈՒՐԱԷԹԷ ԿԻՏԵՆ ԱԻՐ ԱԳԱ ԻՍԼԱՆ Ը ԿԱԼ ԿԷՍԹԹԵՐԱԽԻՅԻՆՍԷ ՕԼ ՄԱՆԱԼՆ ԹԻԼԻՍԱՍՐՆԸՆ ԹԱՎՍԻՅԷՍԻ ԻԼԷ ԹԷՐԱԿԵՏԷՆ ՆՐԳԱՐՐԸԼԱԿԻԼԻՐ, ՎԷ ՅՅՃԻՆ ԱԷՆԱԻՆ ԿԻՐՄԻՆ ՄԻՆՏԻԱԿԻՆՆԷ ՆԱԳԼ Ը ՔԻԼԻՍԱ ԷՍԿԱԿԻԼԻՐ՝

35. Պիր ազա տիկէր պիր ինճիլի քիլիսայա խամինի նազլ էթմէք իսթէտիյինտէ, ախա օլտուզու քիլիսա (Անը քէնտի իլհազլըզընտա սազլամազա գանաըրմազ իչիւն մէզուն իսէ տէ), ախլազիտէն պաշգա սէպէպէ մէպնի մէրզումա թապսիյէ վէրմէքտէն իսթինա էտէմէյէճէք տիր:

Շեհհ.—Ղուրպէթտէ պուլունուպ տա պիլ միւնասէպէ ազալըզընը նազլ էթմէյէն հէր հանկը պիր ազա՝ պուլունսուզը քիլիսատա միւնասիպ միգտարտա բունանի վէրկի վէրտիյինտէ օլ քիլիսանըն ճէմաթընտան օլուպ ճէմաթըն թէճէմմիւլէրինտէ բէյ վէրէպիլըք. իտարէ վէ մէքթէզ մէճլիսիլինտէ տախի ինթիլիսապ օլունապիլիր: Ֆապաթ քիլիսանըն թէճէմմիւլէրինտէ բէյ վէրմէյէ վէ քիլիսա մէճլիսինէ ինթիլիսապ օլունմազա սէլահիյէթի հօզ սըր:

36. ԱԶԱԼԱՐԸՆ ԵԷՔՏԻԿԷՐԻՆԷ ՏՕՂՐՈՒ ՕԼԱՆ ՎԱԶԻՖԷՍԻ ՎԷ ՔԻԼԻՍԱ ԹԷՐՊԻԷՍԻ.— Ազալարտան պիրի սաիր պիրինէ գարշը խաթա էտէր իսէ, Մաթ. 18. 15—17 այէթլէրին ահքեամընճա մուամէլէ օլունաճազ սըր:

37. Ալանէն իճրա օլունան գապահաթլարտա, հանի խաթա պէյն էն նաա վազը վէ մալիւմ օլտուգտա, մատտէ պիր քիմսէ թարաֆընտան շէքլա օլունսուն հա օլմասըն, անըն թէֆթիշի քիլիսա մէճլիսինին վազիֆէսի տիր:

38. Մէզքիւր իքի (Պէնտ 36, 37) սըրալ սրտա տախի միւթթէհիմլէր քիլիսա մէճլիսինին էօյիւտ վէ նասիհաթլարըլա թէվպէ էտէրլէր իսէ, քիլիսա մէճլիսինին թային էտէճէյի պիր սուրէթտէ թազմինաթ էտիլմէսիյէ վէ մէսէլէ իսթամա կէթիբիլիր: Էյէր թազմին քիլիսա հուզուրունտա իզրար էթմէքտէն իպարէթ օլաճազ իսէ,

մէզքիւր իգրարըն թահրիբէն թագաիմ էտիլմէսի վէ քի-
լիսա տէֆթէրինէ դայտ օլունմասը իճապ էտէր :

39. Պիր ազա ալէյհինտէ ազվ էտիլէն գապահաթ
թէպէյյիւն էթտիյինտէ , մէրդուժըն օլ իսուսուստա
հաղլգի թէվպէ էթտիյինէ տախի դանաաթ հասըլ օլուն-
ճայատէք , քիլիսա անը թահթը թէրպիյէյէ վազ
էտէճէք տիր :

Շերհ. — Քիլիսա թէրպիյէսի աէմէքլէ 32ինճի պէնտ-
տէ զիքր օլունան իմթիյազլարտան մուվազգաթէն
մահրում օլմագ անլաչըլաճագ տըր :

40. Ճէմիյէթ էֆրատընտան սուրէթ ի մուն-
թագամէտէ քիլիսայս րունհանի վէրկի վէրմէյէն
եանի հիչ օլմագա իւչ այսա պիր քերէ հիսապընը գաբաքմայան
պիր քիմսէ, ճէմիյէթին ալէնի թէճէմմիւլլէրինտէ բէյ վէր-
մէյէ մէզուն տէյիլ տիր : Քէզալիք քիլիսէ ազասը
օլուպ ա ս միւնասիպ տէրէճէտէ րունհանի վէրկի վէրմէյէն
եանի վիւտիւնէն քիլիսա մէնիսիսնէ միւզաքէրէ էքիլիպ սէ
էնսիսիսնէ իխքար էքիլէն վէ իսլանաք կէսքէրմիյէն պիր քիմսէ,
վէ եախօտ քիլիսէ թէրպիյէսինտէ պուլունան պիր
ֆէրտին քիլիսա թէճէմմիւլլէրինտէ միւզաքէրէ իճրասըն-
տա բէյ իթասընա սէլահիյէթի օլմայաճագ տըր :

41. Միւթթէհիմին իւզէրինտէ գապահաթ թէպէյ-
յիւն էթմէսի իչիւն եա միւթթէհիմին իգրարը եա մէօ-
թէմէտ շէհատէթ , վէ եա տա քիլիսա մէճլիսինի իգնա
էտէն իմարէլէր իգթիզա էտէր :

42. Միւթթէհիմ օլան գաթ իթթիհամ օլունտուղու
գապահաթտան տօլայը քիլիսա մէճլիսի հուզուրունտա
ճէվապ վէրմէք իւզրէ իսթ իճվապտան իմթինա էյլէ-
տիյինտէ , վէ եախօտ քէնտինէ աթֆ օլունան գապահա-
թը գապուլ էթմէտիյինտէ , մատտէ քիլիսայա նազլ
օլունաճագ տըր վէ քիլիսա քէնտի մէճլիսինին իւզէրինէ
անլէրին սայըսընա միւսալի պիր գօթթէ իլավէ էտէ-

ճէ.ք, վէ մէրդուժ պու եկնի հէյէթին տախի տավէթինէ
իճապէթ էթմէտիյի թաղտիրտէ՝ հէյէթ անը զըյապէն
հիւքմ եա թէրպիյէ էտէպիլիր:

43. Հէրհանկը պիր սէպէպէ մէպնի թէրպիյէտէ պու լու-
նան պիր ազա՝ միւստէթ ի քհաֆիյէ զարֆընտաթիմալ
օլունան չարէլէրէ բազմէն իսլան իչլան ալամէթ եա իւ-
միտ կէօսթէրմէտիյի թաղտիրտէ, քիլիսանըն էքսէրիյէ-
թ ի արասը իլէ անըն ալաղասընտան գաթ օլունուր:

44. Քիլիսա մէճլիսի՝ աղաստան պիրինին քիլիսա-
տան գաթ օլունմասընը միւնտախպ սոյսըզընտա մէսէ-
լէյի քիլիսայա թաղտիրմ էթմէքտէն ազալլի պլը հաֆ-
թա էլվէլ պու ֆիքիրլէրինի սէպէպլէրիյէ պէրապէր
րէսմէն մէզքիւր զաթա թէպլիղ էտէր, վէ պու եօլտա
մասլահաթա պիր իսպէլ կէլմէզսէ, մէսէլէ քիլիսայա
թաղտիրմ էտիլիպ անլէրին էքսէրիյէթ ի արասըյէ թէս-
վիյէ էտիլիր:

45. Մէսէլէնին թէքրար թէֆթիչի եա քիլիսա վէ
եա միւթթէհիմ թարաֆընտան արզու էտիլտիրտէ պու
իչ քիլիսանըն քէնտի արասընտո ինթիխապ էտէճէյի
պիր գօմիթէյէ իհալէ էտիլիր: Վէ եախօս քիլիսանըն
կէտիյի գարարա միւթթէհիմ բազլի օլմաղ իսէ, մէսէ-
լէյի իսթինաֆա մէզուն օլաճազ արը (57 ինճի վէ ազա-
պինսէն կէլէն պէնտլէրէ կէօրէ էտէպիլիր):

46. Քիլիսատան գաթ օլունմուչ պիր ազա իսթասը
իչլան թէվպէ էտիպ՝ թէքրարէն քիլիսա իլէ իլհազլըզա
արզու էթտիյի վէ քիլիսա տախի թէվպէսինին սըհէ-
թինէ գանի օլտուղու թաղտիրտէ, քիլիսա մէրգուժու
(իմթիհան էտէր իսէտէ, իման իզրարը թալէպ էթմէք-
սիղ) քէնտի իլհազլըզնա գապուլ էտէպիլէճէք տիր:

47. Քիլիսանըն ալինլէրի իքի օլուպ անլէր տախի

ՎԱՅԹԻԶ ՎԷ ԱՇԱԻ ԲԱՊՊԱՆԻ տիր :

48. ՎԱՅԹԻԶ. — Վաֆթիզ բուն իւլ Գուտարն վաք-
լէյիծի թէէտիրինէ պիր ալամէթ վէ Ալլահ իլէ ինսան
պէյնինտէ օլան ահաըն պիր մէօնրիւ վէ կէօրիւնիւր
քիլիսայա ազա գապուլ օլունմազլըզըն շարթը արը :

49. Վաֆթիզ միւմինլէր վէ անլէրին չօճուզլարը
իւզէրինտէ Երրորդուրթիւն իսմինտէ սուլըն իսթիմալ
օլունմասըլլէ վազը օլուպ՝ իչպու ալինի սուլաւ
«սէրվիմէ.քո վէ եա «ազտարմազո վէ եա սուլուն իչինէ
«պաթըրմազ» թարիզլէրինտէն հէր հանկը պիրիլլէ իճրա
օլունապիրի : Պիր վալիսէլլն ֆէնի Էվլասընըն պէօլլիւպ սէ
ֆէնիսի վամքիզէ բագսիմիսի քէրնիմ էսէր իտ պու գանասըսս
վալիսէլլնէ ֆիլիտէ րիգա կէօսքէրի :

50. Քիլիսա ազասը օլան պիր էր.քէ.ք եա գատըն
քէնտի էվլատընը, վաֆթիզ էթատրտիյի միսիլլու,
էվլատըզա գապուլ էլլէտիյի չօճուզը տախի վաֆթիզ
էթտիրմէյէ մէզուն արը :

51. Լուսաւորչական, Բում վէ Փափալի Քիլիսալար
կիպի գատիմ քիլիսալարտա իճրա էտիլմիչ վաֆթիզ,
Ինճիլի Քիլիսալարտա միւթէպէր թանըլըպ՝ չօճուզլըզ
հէնկիւմընտա անլէրտէ էտիլլէն վաֆթիզին թէ.քէրրիւ-
րիւնէ լիւզիւմ հօզ արը : Քէզա Բրօթէսթանթ քիլիսա-
սընտա պիր աէֆա վաֆթիզ օլունմուչ օլան քիմսէ վա-
զըթ միրուրը լլէ թէ.քրարէն վաֆթիզ օլունմայաճազ արը :

52. ԱՇԱԻ ԲԱՊՊԱՆԻ Քրիստոսուն էլէմ վէ էօլիւմիւ-
նիւն զի.քրի, Ալլահ իլէ ինսան մէյանէտինտէ օլան եէնի
Ահարն պիր ալամէթի վէ միւմին իլէ Քրիստոսըն միւ-
շարէ.քէթիինին պիր վասըթասը օլուպ՝ անտէն իսթիմալ
օլունան էքմէ.ք վէ շէրապ Քրիստոսըն ճէսէա վէ գանը-
նը իմա էտէր :

53. Քրիստանըն թերպիյէ թանթընտա օլմայան քեաֆֆէ ի ազասը վէ սաիր Ինճիլի քրիստալար ազասընտան օլուպ տա միւսաֆէրէթէն հազըր պուլունանլար, մանիլէրի օլմասըղը թագաիրտէ, Աշաի Բապպանիտէն հիսսէտար օլապիլիրլէր:

54. Մէզքիւր մուգատտէս ալինլէրի անճագ ձեռնադրեալ օլուպ տա թանթը թերպիյէտէ պուլունմայան բուհանի մէմուրլար իճրա էտէպիլէճէքլէր սիր:

ԳՕՄԻԹԷԼԷՐ ՎԷ ԳՕՄԻՍԻՕՆԼԱՐ

55. ԹՈՂՏՏԻՏ — Պիր քրիստանըն տախիլինտէ զուհուրա կէլէն պիր մէսէլէնին թէսվիյէսի իջիւն քէնտի արասընտան ինթիխապ էթտիյի հիյէթէ Գօմիթի, վէ իթթիհատ եա տա քրիստալարըն տավէթ էթտիյի հիյէթէ Գօմիսիօն թէտիյէ օլունուր:

56. Պիր քրիստա քէնտի տէրունինտէ զուհուր էտլպ տէ թէսվիյէյէ մուվաֆֆապ օլմասըղը մուհիմմ մէսէլէլէրին հիւսն ի էնճամա կէթիրիլմէսի իջիւն, եա իթթիհատա միւրաճաթ էտէպիլիր, եա տա իւչտէն էքսիթ օլմամագ ի պրէ գօնչու քրիստալարըն չօպան վէ մուրախխասլարընտան միթէչէքքիլ պիր Գօմիսիօն տավէթ էտէպիլիր:

57. Գօմիսիօնլար ալէսսէվիյէ պիր քրիստատան թարաֆէյնին բիզասը իլէ տավէթ օլունուրլար, ֆագաթ էկէր թարաֆէյնտէն պիրի Գօմիսիօնըն տավէթինտէն իմթինա էտէր իտէ. օլպիր թարաֆի հալընըզ, պու տա վէթի էտէպիլիր վէ պունա «էքս փարթի» (Պիր թարաֆիլը) Գօմիսիօն տէնիլիր:

58. Գօմիսիօնըն հիզամի օլապիլմէսի իջիւն աթիտէքի գաիտէլէրէ բիայէթ լսըլմ աըր. եանի (1) տավէթ օլունան քրիստալար կէճոտէրիլէն տավէթնամէտէ միւզա-

քէրէ էտիւնէք մէսէլէնին միւքէմմէլ իֆատէսի, տա-
վէթ օլունան քիլիսաւարըն էսամիսինին ճէտվէլի, թէ-
ճէմմիւլէրին վազթ վէ մահալընըն թայինի, վէ մէսա-
րիֆաթըն թէմին էտիլմիշ օլտուղու պիլաիրիլմէլի: (2)
Տալէթ օլունան պիր քիլիսանըն պէօյլէ պիր գօմիսիօն
իրսալ էտէճէյի ազա եսիօտ ազալար՝ չօպան ես մէշրու
վաիղի իլէ տավէթնամէտէ թալէպ էտիլէն ատէտէ կէօրէ
քիլիսանըն ինթիխապ էտէճէլիպիր ես զիյատէ մուրախ-
խաստան իպարէթ օլապիլիր: Իճապը հալտէ չօպանըն
եկրինէ մուրախիաս հալընտա պիր ախէրի տախի թա-
յին օլունապիլիր: (3) Տալէթ օլունան քիլիսաւարըն
էքսէրիյէթի հազըր օլմատըղը թազտիրտէ, տալէթ
էտէնյէթ վէ տալէթէ իճապէթլէ կէլմիշ օլանլար վէ
գօմիսիօն «էքս փարթի» տէյիլ իսէ իթթիֆապ էյլէտիք-
տէ գօմիսիօն նիզամի պիր թարղտա թէչէքքիւլ էտէ-
պիլիր: (4) Գօմիսիօն թէչէքքիւլ էթտիքտէ, անճագ
տալէթնամէտէ զիքր օլունան մատտէլէրի միւզաքէրէ
էտէպիլիր: (5) Քիլիսա էսնայը միւզաքէրէտէ քէնտինէ
վէքեալէթ էթմէք իւզրէ պիր Գօմիթէ թային էյլէմէլի
տիր: (6) Գօմիսիօն քէնտի խըտմէթինի նիզամի սու-
րէթտէ իֆա էտիպ պիր էնճամա կէլտիյինտէ, քէնտի
գարար ու էֆքեարընը սէպէպիլէրի իլէ քէնտիսինի տա-
վէթ էտէն թարաֆա եսիօտ թարաֆէյնէ պա թահրիր
իթա էտէճէք տիր: (7) Պու նէվ Գօմիսիօնլարըն կէլ-
տիյի գարար թալսիյէտէն իպարէթ իսէ տէ, թարա-
ֆէյնտէն նաֆըղ թութուլմասը արղու օլունուր:

ԻԼԱՆ ՎԷ ՔԻԼԻՍԱՅԸ ԱԼԸ ԳՕՅՄԱԳԼԸԳ

59. Իճապ էտէն իլանլարը էթժէք մէնպէրտէ
խըղմէթ էտէն գաթըն վազիֆէսի օլուպ, ճէմաաթտան
պիր ֆէրտ քէնտիլիյինտէն գալըղպ իլան էտէմիյէճէք
տիր: Սօնրաքի նէվտէն օլան իլան գայրի նիզամի
օլուպ, օլ իլանըն նէթիճէսի օլան թէճէմմիւ ես թէչէպ-

պիւս վէ դարարար քէէն լէմ եէքիւն տիր: Պազաթ
պիր մէսէլէնին միւղսքէրէսի պազըլար թարաֆընտան
արզու օլունուպ չօպան եա քիլիսա մէճլիսի մէսէլէյի
թազտիմ էթմէք իսթէմէտիքլէրինտէ, 100 էրքէք ազասը
օլան պիր քիլիսատա ազալի օն էրքէք ազա, վէ 100
տէն զիյատէ էրքէք ազասը օլան պիր քիլիսատա ազալ-
լի 20 էրքէք ազա մէսէլէնին քիլիսայա թազտիմ է-
տիլմէսինի պա թահրիր թալէպ էյլէտիքլէրինտէ չօպան
վէ քիլիսա մէճլիսի պէօյլէ թալէպլէրտէ մէսէլէյի
քիլիսայա ինտիրմէմէք էտէմէյէճէք տիր:

Շերհ. — Քիլիսանըն ազասը 100 տէն էքսիք
օլտուզու թազտիրտէ, օլ զէժան էրքէք ազանըն ա-
տէտինին օնտա պիրի քիֆայէթ էտէր:

60. Իչպու նիզամնամէնին հէր հանկը պիր պէնտի
Պիլիկիա իթթիհատրնըն ազալի իքի սիւլսինին բէյի
իլէ թատիլ էտիլէպիլիր:



ԲԱՍՉԻՆՆԻ ԴԵ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

12 վե 13 Պէնտէրէ շէրէ. — Քիլիսէ վե մէքթէպ-
լէրին սէնէվի պիւտէսի քիլիսէ վե իտարէ մէճիսլէրի
թարաֆընտան պիրլիքտէ թէտղիզ վե թաստրզ օլու-
նաճագ տըր: Ուֆագ մասրաֆլարտա մէճիսլէր եկե-
տիկէրլէրինէ միւսաատէքե սր պուլունաճագլար, թա-
պի մէսարիֆաթտան զոյրի զուհուր էտէպիլէն պե-
ոյլէ մէսարիֆաթ քիլիսէ վե իտարէ մէճիսլէրին
պիրլիքտէ օլան բէյլէրի իլէ օլաճագ տըր:

14 Ինճիւ պէնտին եէնի շէքլի

Մէքթէպ մէճիսլէրին վազիֆէսի մէքթէպ պիւտ-
ճէսինի թէրթիպ վե քիլիսէնին միւ խթէլիֆ մէճի-
սինէ թաստըզր իչիւն թագտիմ, քէզա մէքթէպլէրէ
խօճա ինթիխապ վե իթթիհատրն մէքթէպ վիթղրա-
մընը մահալի հալ ու քէպիլէթլէրէ կէօրէ իճապ է-
տէն թատիլաթ իլէ թաթպիք էթմէք վե մէքթէպին
իտարէի տախիլիլէսինէ նապարէթ էյլէմէք տիր:

19 Բնճը պէնտէ իլավէ

Հէր հանկը մէճիլէրէ ինթիխապ օլունան պիր ազա
խասթալըզ ետ զուրպէթտէ պուլընմագ կիպի մէչրու
սէպէպ իլէ օլմատըզճա իւչ աչ տէվամ էթմէզ իսէ,
իսթիֆա էթսին ետ էթմէսին եէրինէ տէնէր պիր ա-
զա ինթիխապ էտիլէճէք տիր:

19 Բնճը պէնտին սօն տէօրթ սաթըրլարը մաթպա-
ա սէնվի օլարու թէքէրրիւր էտիլմի: օլտըզընտան
թէրք էտիլմէլի տիր:

25 Ինճի պէնտին իչիւնճիւ սաթըրընտա «տօղրու-
տան ճէմաթա» եէրինէ «քէնտինի տավէթ էտէն հի-
լէթէ» օլաճագ տըր:

37 Ինճի պէնտին սօնունա իլավէ էտիլմէլի շու-
իպարէ: «Միւրաճաաթլար թահրիբի օլաճագ»:

40 Բնճը պէնտտէ ուֆագ եազըլը իպարէլէր գալտը-
րըլաճագ տըր:

44 Ինճի պէնտտէ «պու եօլտա մասլահաթա պիր
խալէլ կէլիբսէ» երինէ «պու եօլտա թէպէտտիւլ էթ-
մէզսէ» օլաճագ տըր:

50 Ինճի պէնտէ իլավէ

Չօճուզըն կէրէք փէտէրի վե ետ կէրէք լալիտէսի
ազա օլմատըզը հալտէ՝ չօճուզըն փէտէրինին փէտէր
վե վալիտէսի, վե ետխօտ չօճուզըն ալիտէսինին փէ-
տէր վե վալիտէսի քիլիսէ ազալարը իսէլէր թօրունլա-
րընը վաֆթիզ էթտիրէպիլիլէր: